

Deze COURANT verschijnt te AMSTERDAM, Dagelijks, behalve des Zondags. Het abonnement voor 3 maanden is f 5.00; voor de buitenposten f 6.00; franko door het geheele Rijk. Brieven, Gelden, enz. FRANKO te adresseeren aan het Bureau dezer COURANT.

WOENSDAG 18 JULI.

Advertentien van Zes regels en daar beneden worden tegen f 1.00 geplaatst; meer dan Zes regels tegen 15 cent. de regel. — Voor alle advertentien wordt bovendien 35 cent. zegelrecht betaald. Voor groote letters betaalt men naar de plaatsruimte meer.

AMSTERDAM, 17 Julij.

Het volgende artikel, uitgelokt door een schrijven in den *Nieuwsbode* voorkomende, wordt ons ter plaatsing aangeboden. Ofschoon wij ons niet met alles wat daarin gezegd wordt, kunnen vereenigen en wij gaarne de lijnen, die de politieke afbakening tusschen Noord- en Zuid-Nederland aanduiden, wel wat scherper doorgetrokken zouden gezien hebben, meenen wij er de opname niet van te mogen weigeren, daar het opstel in den *Nieuwsbode*, dat tot het schrijven van dit artikel aanleiding heeft gegeven, eene strenge teregtwijzing meer dan dubbel verdiend heeft.

Wij leven in een tijd van vooruitgang: dat is aan alles te zien. Als er voor een dertig veertig jaar geleden een vernuftig hekeldicht of gloeiende lierzang in het licht kwam, geteekend B. — als er een boek of brochure over wijsgeerig-staatkundige of godsdienstige vraagstukken verscheen, alwederom met de letter B. gemerkt: dan ontwaarde men vaak al dadelijk tot wat onbetwistbaar grooten naam die letter B. mogt uitgebreid worden, en men vulde, dikwerf, teregt aan: „BILDERDIJK.” Wij zijn een nieuw tijdperk ingetreden. Het zijn, thans, nog geheel andere namen, die achter de tegenwoordige B's van daan komen. Niet alleen dat in Holland de nieuwe wetenschap der wetenschappen, die *le fin mot* van alle vraagstukken bevat, de *économie politique*, zich baan gebroken heeft, en de B., onder vele geleerde vertoogen over landbouw, fabrieknijverheid en regeringaverdiensche ten deze, zich onvermijdelijk vermaakt dat door den heiligen leandou-namen van ... B. ... niet en schrijver over alle bekende en onbekende staatsverschijnselen heeft zich nog een ander profaan en openbaar — een filoloog, die er uit zuiver dilettantisch tegenwoordig van al dat andere iets bij nahoekt — prof. J. B[ARK?], de vriend van de *Grondwet*. Maar dat is nog niets. Als eigenlijke plaatsvervanger van den vorigen B. den boezemvriend van Siegenheek, schijnt voor 't vervolg in aanmerking te moeten komen de „B”, die zich in den *Gravenhaagschen Nieuwsbode* van 12 Julij nagenoeg bekend heeft gemaakt als de „herijmer” van het lasterlijk schimpdicht tegen de mechelische Cæcilianen en als de hoofdontwerper van de jongste *Metalen kruis* beweging. Men vraagt schier naar den bekenden weg, met het schalk vermoeden te uiten dat onze B. de verdienstelijke vertaler is van *Arthur, of zestien jaren later, de Bruides* bij het *Herinneringsoffer* der onvergetelijke dagen van de *Dorpen aan en over de grenzen*; dat, in één woord, Mr. W. BILDERDIJK tot opvolger heeft Mr. J. H. B[URLAGE?].

Het komt ons voor, dat het bovenstaande eene geheel niet verwerpelijke bijdrage is tot onze nederlandsche letterkundige geschiedenis. Doch om dit wel te waardeeren, moet men lezen het vloeiend en sierlijk geschreven stuk in den *Nieuwsbode* bovengenoemd.

Wat de schrijver eigenlijk in dat artikel zegt, is niet regt duidelijk; zoo veel te klaarder echter treedt voor den dag wat hij bedoelt: het opwarmen, namelijk, eener onderwetsche animositeit tegen een der volken, die buiten onze staatsgrenzen liggen; en ditmaal tegen het volk, dat ons het naast is van allen, en met wie wij, in den vollen zin des woords, naar de meening van Prof. J. Boscha, slechts één nationaal uitmaken — de Belgen; of eigenlijk alleen die Belgen, wier oorsprong, taal, volkszeden en lotgevallen, ja wier geheele geschiedenis in de meeste opzichten even naauw aan die van Holland verbonden is, als Noord-Brabant, Zeeland en Friesland ons Holland bestaat.

De schrijver vindt het aardig, met zichtbare verkrachting van de eenvoudigste ethnografische begrippen, op het van tijd tot tijd gedurende een paar honderd jaar bij de hand genomen praatje dóór te zwetsen, dat het kenmerk der NEDERLANDSCHE NATIONALITEIT gelegen zou zijn in de bijzonderheid, dat, gedurende enkele tijdvakken onzer geschiedenis van twintig eeuwen, in sommige gewesten van de Nederlanden het Kapitein-generaal-schap heerschte, en door de Staten de titel van Stadhouder is verleend aan telgen uit hetzelfde Graven en Prinsen-

huis, waaraan, ten gevolge eener gereede aanleiding, Nederland een drietal Koningen dankt.

Schreefwdon de Heeren, die in deze dagen zich met het leidend-gedachte van dat praatje bezig houden, niet zoo luide, en maakten zij zich, bij de minste aanwijzing, niet zoo hoos — dermate zelfs, dat de stijl zoowel van den Heer B[ur]lage? als van Dr. Leemans bijna onleesbaar wordt, wanneer ze dat punt behandelen — dan zouden wij nader de ongerijmdheid dezer beweering aantoonen. Maar, inderdaad, men kan er geen woord tusschen krijgen. Waagt men het bescheidenlijk aan te merken — dat de Heeren blijkbaar de NEDERLANDSCHE NATIONALITEIT verwarren met hun eigen aanmatigend Noord- of Zuid-HOLLANDSCH PROVINCIALISMUS — dan antwoorden zij, dat ze tegen zulke ultramontaanische exklamatie's niets willen inbrengen. Vraagt men, wáár of dan de NEDERLANDSCHE NATIONALITEIT was, toen Pepijn van Landen, van Zuid-Nederland uit, het Christendom in het Noorden bevorderde — toen Willibrord eene verbindingslijn tusschen Utrecht en Echnernach had getrokken — toen Karel de Groote Gent en Nijmegen in éénen adem tot een glanspunt van zijne laagst gelegen landen verhef — toen Karel de Eenvoudige in Brabant het wordend Graafschap Holland schiep — toen Vlaanderen, Zeeland, Brabant en Holland, tijdens de Guido's, de Florissen en Jaenen éénen groep van Nederlanden, staag verbonden, hetzij door oprechte vriendschap, hetzij door rivaliteit uitmaakten, en de oostelijke, vooral de noordelijke gewesten veel minder in die beweging deelden — toen Maerlant wel zong ten aanhoore van den utrechtischen St-Maertensman en de kinderen van de Maegt van Gent, maar men in het verry Friesland, ooit van hem had hooren spreken, en de jongen van Holland, die in de laatste jaren van de Belgen en Antwerpen letterlijk de zeldde taal met hollandschen zegel in talrijke boeken den geestelijken landgenoot voorleefte — toen Karel V van geen andere droomde, als hij van zijne Nederlanden sprak, „dat men niet moede, dat men eenmaal van eene hollandsche natie”, in tegenstelling van eene belgische zou spreken, terwijl men bij zijne van toegift, aan het begrip der eerste de eigenaardigheden der Gelderschen, Friezen en Noord-Brabanders achter na zou werpen — toen de nederlandsche gewesten, door eene ligt verklaarbare behoefte, tot eene niet verschoonbare daad gedreven werden, en den spaanschen Graaf wegjoegen — toen de oostelijke provinciën andere Heeren hadden, andere gewoonten en regten en privilegiën handhaafden dan de Hollanders — toen al de nederlandsche Katholieken, onverschillig in welke gewesten des dierbaren vaderlands zij woonden, in hun geestelijk leven volkomen van éénen aard bleken (als bijv. uit de handhaving der Begijnhoven spreekt) en veelvins door gelijke invloeden beheerscht, dezelfde leesboeken nahielden, en baden, geheel in dezelfde bevoordingen, voor het heil van den zelden natuurlijke beschermer der Christenheid, den Duitschen Keizer — wáár, toen er in letteren en kunsten met geen schijn van regt spraak van twee Nederlanden kon zijn — het Nederland van Vondel (te Antwerpen of te Amsterdam?), van Heinsius (te Gent of te Leiden?), van Poiters en Cats (in welke binnontamers niet?), van Teniers en Dou, van Steen en Metz, van Rubens en Rembrandt, Jordans en van Tulden, van Campen en Quellijn?

Is het niet onzinnig, op de promotie van Willem Karel Hendrik Friso in 1747 het regt te bazeeren om het oude partijpraatje van een van God verkoren Nederland, dat eigenlijk alleen in Dordt of in 's Gravenhage gezocht moest worden, weder uit te bazuinen en door gedenkteekenen te vereeuwigen? Is het niet schandelijk, op grond van dat praatje zoo gramstovig tegen andere Nederlanders, Nederlanders uit Mechelen en Brussel, te zijn, dat, als zij hier komen helpen om den nood van ons-aller broeders te lenigen, ze met een kwajongensgeschreeuw en gescheld in verzen en proza te bejegenen? Wij weten niet of de Heer Leemans de solidariteit in het vers, dat de Heer B[ur]lage? niet onduidelijk tot het zijne maakt, zich zal laten welgevallen — maar wij weten wel, dat de beide Heeren hoogst belagchelijk zijn, door, als laatste schot na een beweren, dat den toets der historie en van het eenvoudig gezonde verstand niet kan doorstaan, te zeggen,

dat ieder die van hen in meening verschilt, ter kwader trouw is, valsch speelt, en, in allen geval, geen nationaliteit heeft. De Heer B. spreekt van eene nationaliteit, die als een wassen neus gebruikt wordt; wij hebben het er voor, dat als er hier van een wassen neus te spreken valt, die gezocht moet worden op het verwonderd gelaat van meergenoemden schrijver, die, naar ieders gevoelen, in dit debat een zeer langen neus althans gehaald heeft; en toch geen fijnen neus heeft — want dan zou hij eerder lout geroken en een eerlijken altogt geblazen hebben.

Wij willen liefst niet naar het volgende beoordeelen den geest, die bij de polemiek van den *Nieuwsbode* zal voorzitten. Namien wij dat tot maatstaf, wij zouden dan tot eene voor dat blad weinig vereerende oordeelvelling gerechtigd zijn. Het schrijft aldus:

„De *Tijd* beklagt zich, dat wij de door de Pruisische Regering „vermoorde” *Deutsche Volkshalle* belasteren, door te zeggen, dat zij te vergeefs herhaaldelijk gewaarschuwd was. „Zij is nooit gewaarschuwd, zegt de *Tijd*, maar men kwelde haar slag op slag met geregtelijke vervolgingen.”

De *Nieuwsbode* moest er bijgevoegd hebben, dat de *Volkshalle* slag op slag werd vrijgesproken, zoodat de *Nieuwsbode* magt haar telkens tegen hare vervolgers in 't gelijk stelde. Nu doet hij het voorkomen, alsof de tegen haar ingestelde geregtelijke vervolgingen als eene herhaalde waarschuwing moesten beschouwd worden, en zoo verwiingt en verdraait hij wat wij schreven en bejert hij zich om de pommersche jonker-partij, ten koste der waarheid, te regtvaardigen.

Wij hopen, dat de *Nieuwsbode*, in 't vervolg, bij zijn voortdurend eerlijker moge te werk gaan.

Omtrent de staking der *Deutsche Volkshalle* leest men in den *Univers*:

„De *Volkshalle* was het meest verspreide katholieke dagblad van Duitschland; de kennis en het talent der redacteuren hadden het blad een magtigen invloed bezorgd niet slechts in Pruisen, maar in alle Staten van Duitschland. Daarenboven was de *Volkshalle* een krachtig voorstander van de zaak der westerse mogendheden tegen Rusland. Ziedaar de redenen, waarom men het blad-gedwongen heeft zijne uitgave tijdelijk te staken. Het is zeer waarschijnlijk dat die staking weldra voor goed zal zijn, wij het gouvernement alle middelen in zijne magt heeft, om de deswege ingestelde regtszaak, naar zijn eischen te verbuigen. De faktie der piëtisten, van Berlijn, wier orgaan de *Kreuzzeitung* is, kon den opgang, dien de *Volkshalle* maakte, niet langer verdragen, en deze faktie zit thans op het kussen. Men herinnert zich nog de cirkulaire, door het ministerie verleden jaar tegen de katholieke geestelijkheid gericht, als verdacht van niet-russischgezind te wezen; men kan ook nog niet vergeten hebben het verbod tegen de algemeene vergadering der katholieke associatiën van Duitschland, die te Keulen moest plaats hebben, en welke de pruisische minister belette door een bevelschrift, ter laatste ure geteekend. De staking van het katholieke dagblad is weder een schrede verder op hetzelfde pad. Het laat zich niet aanzien, dat men het er bij zal laten blijven.

„De Katholieken van Pruisen bidden vurig voor de zegepraal van Frankrijk in het Oosten; zij weten dat, zoo Frankrijk geen overwinnaar bleef, geen vrees hunne vijanden in toom zou houden, en zij de prooi zouden worden der onbarmhartigste vervolging.”

't Is ons een genoeg met een enkel woord de aandacht te vestigen op een paar publikatiën, die ter eere van de onbevleete-ontvangene Moedermaagd dezer dagen het licht hebben gezien. De eene is eene redevoering van den Z. Eerw. patr. A. Frenfort, bij den uitgever J. H. Laarman, ten voordeele van de *Vereeniging tot Weldadigheid van den allerheiligsten Verlosser*, verschenen onder den titel: *Leerrede over de dogma-verklaring der Onbevleete Ontvangenis van Maria*; de andere is eene latijnsche ode van Z. Em. den Kardinaal-Archibisschop van Keulen, Mgr. von Geisels, getiteld: *Spemantia de beata Maria Virgine sine labe concepta*, op veck-

